

Др Зоран Вуковић,
доцент

УДК: 347.44:343.137.5
DOI: 10.46793/UPSSX.525V

ПРАВНА ЗАШТИТА МАЛОЛЕТНИХ СПОРТИСТА У ДОМЕНУ УГОВОРА О ПРЕДСТАВЉАЊУ У СПОРТУ*

Резиме

Све учесталије усмеравање делатности спортских агената ка проналажењу надарених играча међу све млађом популацијом, малолетне спортисте чини посебно рањивом категоријом учесника у систему спорта. Из тог разлога, нарочито је важно одредити садржину најбољег интереса детета и нормирати најпогодније мере правне заштите у случајевима када спортски агент пружа услуге представљања малолетног спортисте.

Кључне речи: *уговори у спорту; малолетни спортисти; спортски агенти, начело најбољег интереса детета.*

1. Уводне напомене

Број малолетних лица која на аматерском, полупрофесионалном или професионалном нивоу испољавају тежњу да се баве спортом увећава се изванредном брзином. Иако се не може са извесношћу тврдити да је поменута појава непосредна последица комерцијализације спорта, чињеница је да су малолетни спортисти највише присутни у спортовима које одликује изражена материјална компонента, као што су фудбал, кошарка и тенис.¹ Истовремено,

---

* Рад је резултат истраживања на пројекту Правног факултета Универзитета у Крагујевцу: „Усклађивање правног система Србије са стандардима Европске уније”, који се финансира из средстава Факултета.

¹ Према резултатима једног обимног емпиријског истраживања које је на нивоу Европе спроведено пре више од једне деценије, број малолетних лица која су се професионално бавила фудбалским спортом у најјачим (првим) лигама европских држава на почетку сезоне 2008/2009. године био је на нивоу од 0,8 процената, у односу према укупном броју професионалних фудбалера. Истраживањем је било обухваћено 11.015 фудбалера, из 456 фудбалских клубова, у 30 првих лига европских земаља. Предмет студије су, дакле, били само професионални играчи. Видети: Besson, R., Poli, R., Ravel, L., *The Demographic Study of European Footballers*, published in December 2008 by the Professional Football Players Observatory, 2008, стр. 10, доступно на: https://www.uefa.com/.../uefa/.../792559_DOWNLOAD.pdf Претпостављамо да се до данашњих дана број малолетних

имајући у виду да је примарни циљ деловања спортских агената остваривање финансијске добити на тржишту спортских трансфера, у средишту пажње ове професије су управо они такмичарски спортови у којима је комерцијална димензија наглашено изражена. То је, између осталог, изазвало и усмеравање делатности спортских агената у правцу проналажења надарених играча међу све млађом популацијом, што малолетне спортисте чини посебно рањивом категоријом учесника у систему спорта. Из тог разлога, нарочито је значајно одредити садржину најбољег интереса детета и нормирати најделотворније механизме правне заштите у ситуацијама када спортски агент пружа услуге представљања малолетног спортисте.

2. Вредновање најбољег интереса детета приликом закључења, тумачења и испуњења уговора о представљању у спорту у којем је малолетно лице један од уговорника

Потребно је нагласити да се начело најбољег интереса детета мора доследно примењивати приликом доношења сваке индивидуалне одлуке која је од значаја за малолетног спортисту. У том смислу, уговором о представљању у спорту спортски агент не може се овластити да буде искључиви тумач најбољег интереса малолетног спортисте у будућности, односно током важења наведеног уговора. Напротив, принцип најбољег интереса детета мора се примењивати како приликом закључења уговора о представљању у спорту, тако и приликом сваког појединачног поступка, односно одлуке које се предузимају сходно обиму овлашћења спортског агента која произилазе из овог уговора. Са тим у вези, потребно је да се домаћим законодавством, односно међународним и националним аутономним спортским правилима предвиде одговарајући критеријуми за вредновање и преиспитивање најбољег интереса детета приликом закључења уговора о представљању у спорту са малолетним спортистом, као и последичног закључења уговора о раду, односно уговору о трансферу малолетног спортисте, који се јављају као резултат деловања спортских агената.

Наведени приступ проистиче превасходно из правила Конвенције Уједињених нација о правима детета, као међународног уговора који даје најсвеобухватнију формулацију начела најбољег интереса детета.² Према овом

професионалних фудбалера значајно повећао, док је број малолетника који на аматерском или полупрофесионалном нивоу баве фудбалом извесно многоструко већи.

² Конвенција о правима детета усвојена је резолуцијом 44/25 Генералне скупштине Уједињених нација од 20. новембра 1989. године, а наша држава ју је ратификовала већ наредне године. Видети: Закон о ратификацији Конвенције Уједињених нација о правима детета, Сл. лист СФРЈ – Међународни уговори, бр. 15/1990 и Сл. лист СРЈ – Међународни уговори, бр. 2/97.

општем правном акту, „у свим поступцима који се тичу деце, без обзира да ли их предузимају установе јавног или приватног социјалног старања, судови, управни органи или законодавна тела, најбољи интерес детета биће од првенственог значаја“.³ Поменута одредба Конвенције тумачи се на најекстензивнији могући начин, у смислу да су принципом најбољег интереса детета везани сви доносиоци одлука које се непосредно или посредно тичу детета. Укључујући и родитеље детета.⁴ Из тог разлога, механизам правне заштите малолетног спортисте у домену услуга које пружа спортеки агент, не може се разумети без општег осврта на концепт најбољег интереса детета.

2.1. Елементи вредновања најбољег интереса детета (малолетног спортисте)

Упркос увреженом схватању да је одређивање садржине начела најбољег интереса детета недостижни идеал и генерална клаузула чије садржинске границе не могу бити прецизно омеђене, није сасвим тако. Наиме, неодређеност садржине најбољег интереса детета превасходно произилази из чињенице да је реч о начелу које се реализује индивидуалистички, односно у зависности од околности сваког појединачног случаја и конкретне животне ситуације конкретног детета. Из тог разлога, садржина најбољег интереса детета треба да буде прилагођена интересима и потребама сваког појединачног детета, што у значајној мери отежава прецизније дефинисање поменутог правног стандарда. Ипак, према једној од свеобухватнијих дефиниција из домаће правне теорије, најбољи интерес детета дефинише се као „правни принцип, односно правно правило, на основу којег се, уз уважавање индивидуалних карактеристика сваког детета, доноси одлука која треба представљати што вернији одраз или компромис између потреба заштите, развоја и партиципације детета, садашњих и будућих интереса детета, као и интереса детета и његовог породичног и друштвеног окружења“.⁵

Ради поједностављивања одређивања садржине најбољег интереса детета у сваком индивидуалном случају, Комитет за права детета, као надзорни орган за примену Конвенције о правима детета, предложио је листу елемената које треба узети у обзир приликом вредновања најбољег интереса конкретног детета. Тако, наведени међународни орган упућује да приликом одређивања садржине најбољег интереса детета треба обратити пажњу на: мишљење

---

³ Видети: чл. 3. ст. 1. Конвенције о правима детета.

⁴ Дужност родитеља да поштују принцип најбољег интереса детета изводи се из метода историјског и систематског тумачења одредбе којом се наведено начело утврдило у Конвенцији као општи правни принцип. О томе, видети више у: Влашковић, В., *Начело најбољег интереса детета у породичном праву*, докторка дисертација, Правни факултет Универзитета у Крагујевцу, 2014, стр. 44 -46.

⁵ Исто, стр. 119.

детета, његов идентитет, очување породичног окружења и постојећих односа, негу, заштиту и безбедност детета, ситуацију рањивости, право детета на здравље, као и право детета на образовање.⁶ Садржина најбољег интереса детета се у сваком конкретном случају одређује одговарајућим рангирањем наведених елемената.⁷ Прецизније речено, наведени елементи за вредновање најбољег интереса детета представљају одразе одговарајућих права детета, па се процес своди на рангирање различитих права детета у конкретној ситуацији.⁸

2.2. Патерналистички модел правне заштите малолетних спортиста у домену уговора о представљању у спорту

Будући да сва права чији је титулар дете служе задовољењу идеја заштите, развоја или партиципације детета, рангирање права детета суштински представља доношење одлуке којој ће се од наведених вредности дати предност приликом одређивања садржине најбољег интереса детета у конкретном случају.⁹ У ситуацијама у којима нарочито може доћи до изражаја рањивост, неискуство или недовољна зрелост детета, држава обично настоји заштитити дете преко правних механизма којима се сужава слобода непосредних доносилаца одлука о најбољем интересу детета. Укључујући и само дете, као и његове родитеље, односно законске заступнике. Такав приступ се у правној теорији означава као патерналистички модел заштите и његово присуство доминантно је у националним законодавствима и међународним и домаћим спортским правилима која одређују оквире за закључење уговора са малолетним спортистима.¹⁰ У том смислу, анализом одговарајућих националних спортских законодавстава заједно са постојећим спортским правилима, може се закључити да најбољи интерес малолетног спортисте у домену услуга које му пружа спортски агент почива на патерналистичком принципу, који се у квалитативном

---

⁶ Видети: пар. 53 – 79. Општег коментара бр. 14 (2013) Комитета Уједињених нација за права детета, о праву детета да његов или њен интерес буде од првенственог значаја (чл. 3. ст. 1) од 29. маја 2013. године. У даљем тексту: КПД/ОК/14.

⁷ Видети: пар. 80 – 82. КПД/ОК/14.

⁸ У том смислу видети: пар. 5. и пар. 82. КПД/ОК/14.

⁹ Детаљније видети: Влашковић, В., *Начело најбољег интереса...*, стр. 108.

¹⁰ Израз „патернализам“ потиче од латинског придева *paternus* у значењу „очински“ и подразумева заштитнички однос владара, односно власти, према потчињенима, при чему благонаклоност владара замењује права грађана. Видети: Клајн, И., Шипка, М., *Велики речник страних речи и израза*, Нови Сад, 2008, стр. 914. У правном смислу, патернализам представља политику ограничавања слободе и одговорности лица која су у односу потчињености или зависности у њиховом претпостављеном најбољем интересу. Видети: Soanes, C., Waite, M., Hawker, S., *Oxford Dictionary Thesaurus & Worldpower Guide*, Oxford University Press, Oxford, 2001, стр. 940.

смислу исказује двојако. Тачније, можемо разликовати два круга спољне интервенције (националних законодаваца и твораца спортских правила) на правне односе између спортских агената и малолетних спортиста, усредсређена ка правној заштити деце која узимају учешће у спортским активностима. Први круг спољне интервенције подразумева ограничење домашаја партиципације детета кроз оснажење родитељских дужности и могао би се назвати кругом „родитељског патернализма“. Са друге стране, други круг спољне интервенције у правне односе између малолетног спортисте и спортског агента почива на државној интервенцији. Њоме се у циљу заштите права и интереса детета ограничава како домашај права детета на мишљење, тако и родитељска аутономија у вршењу родитељског права. Наведени круг би се могао назвати кругом „државног патернализма“.

Први круг овакве интервенције подразумева ограничавање партиципације детета кроз оснажење родитељских дужности. Овде је основно полазиште да су родитељи у најповољнијем положају да одређују и прецизирају садржину најбољег интереса детета приликом закључења уговора који се непосредно односе на малолетног спортисту као њихово дете. Другим речима, домашај права детета на мишљење приликом закључења уговора о представљању у спорту са малолетним спортистом, као и свих правних послова проистеклих из наведеног уговора између детета и спортског агента, одређују родитељи. Уколико родитељи малолетног спортисте из правних или фактичких разлога не могу донети одлуку о најбољем интересу детета у конкретном случају, надлежни државни орган ће ценити оправданост закључења уговора са малолетним спортистом са становишта права и интереса детета. Пример првог круга спољне интервенције у циљу заштите најбољег интереса малолетног спортисте представљају законска и спортска правила која се односе на закључење уговора о представљању у спорту са малолетним спортистом, као и уговора о раду и уговора о стипендирању малолетног спортисте ради спортског усавршавања.

Код другог круга спољне интервенције, патерналистички приступ најбољем интересу малолетног спортисте још је израженији. Наиме, рањивост детета је овде толико изражена да законодавци, односно творци спортских правила одређују садржину најбољег интереса детета путем одговарајућих правних претпоставки којима се ограничава како мишљење детета, тако и родитеља у вршењу родитељског права. Типичан пример другог круга спољне интервенције представљају законска и спортска правила о забрани међународних и националних трансфера малолетних спортиста.¹¹ Другим речима, поменути

---

¹¹ Видети: чл. 18. ст. 4-5. Закона о спорту. У том смислу видети: чл. 19. ст. 1. Правилника ФИФА о статусу и трансферима играча, доступно на: <https://resources.fifa.com/image/upload/regulations-on-the-status-and-transfer-of-players.pdf?cloudid=adi1292xtnibmwrqniimy>. Такође, видети: чл. 46-47. Правилника Фудбалског савеза Србије о регистрацији, статусу и трансферу играча од 15. јуна 2017. године. Видети, такође: члан 68. Правилника ФИФА о играчима и функционерима - књ. 3 од 17. јуна 2018. године,

правилима успоставља се оборива правна претпоставка да закључивање уговора о међународном или националном трансферу малолетног спортисте није у најбољем интересу детета. Основи за обарање претпоставке представљају заправо начине индивидуализације најбољег интереса малолетног спортисте у конкретном случају. Ипак, како би се боље разумело остваривање принципа најбољег интереса детета у контексту услуга које спортски агент може пружати малолетном спортисти на основу уговора о представљању у спорту, потребно је детаљније размотрити оба поменута круга спољне интервенције.

Први круг спољне интервенције („родитељски патернализам“), у циљу заштите малолетног спортисте у спортском законодавству Србије, исказује се првенствено кроз правило да се уговор са малолетним спортистом може пуноважно закључити само уз писану сагласност оба родитеља, оверену у складу са законом.¹² Сходно томе, Законом о спорту је предвиђено како се уговор о представљању у спорту са малолетним спортистом може пуноважно закључити само уз претходно оверену и писану сагласност оба родитеља детета.¹³ Дакле, изричита писана сагласност оба родитеља тражиће се и за сваки уговор који се закључи са малолетним спортистом на темељу уговора о представљању у спорту, сходно обиму овлашћења које је преузео спортски агент. На овај начин, законодавац сасвим оправдано закључење уговора са малолетним спортистом третира као питање које битно утиче на живот детета у смислу правила породичног законодавства.¹⁴

Наиме, према домаћем Породичном закону доношење одређених одлука из домена вршења родитељског права због свог значаја по право детета на живот, опстанак и развој захтева да о наведеним питањима родитељи заједнички и споразумно одлучују.¹⁵ У том смислу, питања која битно утичу на живот детета могу се дефинисати као „питања поводом којих се доноси одлука која задире у право детета на живот, опстанак и развој на начин који би могао изазвати дугорочне последице на физички, психички, морални или духовни интегритет детета, а које се тешко или уопште не могу изменити будућим радњама родитеља или одговарајућих лица која су донела првобитну одлуку“.¹⁶

Породично законодавство Србије као питања која битно утичу на живот детета, где се захтева изричита писана сагласност оба родитеља, наводи образовање детета, предузимање већих медицинских захвата над дететом,

---

доступно на: <http://www.fiba.basketball/internal-regulations/book3/players-and-officials.pdf>
Видети и: чл. 48. и чл. 57. Регистрационог правилника Кошаркашког савеза Србије, усвојеног 22. децембра 2017. године, са изменама и допунама од 20. Јуна 2018. године.

¹² Видети: чл. 10. ст. 6. Закона о спорту.

¹³ Видети: чл. 94. ст. 9. Закона о спорту.

¹⁴ У том смислу видети: чл. 78. ст. 3-4. Породичног закона Србије.

¹⁵ Видети: Влашковић, В., *Одлучивање о питањима која битно утичу на живот детета према Породичном закону Србије*, Зборник радова: Породични закон – дванаест година после, Београд, 2018, стр. 204.

¹⁶ Влашковић, В., *Одлучивање о питањима...*, стр. 205-206.

промену пребивалишта детета и располагање имовином детета велике вредности.¹⁷ Сходно одредбама овог Закона, несумњиво је да се питањем које битно утиче на живот детета сматра и давање сагласности за усвојење детета.¹⁸ Важно је напоменути како Породични закон даје само примере питања која битно утичу на живот детета, што значи како дати круг питања није затворен, већ су наведени само карактеристични случајеви када родитељи доносе одлуке од нарочитог значаја за дете.¹⁹ У том смислу, законодавац је препознао како се у области спорта најбољи интерес малолетног спортисте може остваривати само уз доследно препознавање вредности породичног законодавства које је по природи најосетљивије на потребе детета.

Из појмовног одређења питања која битно утичу на живот детета и суштине правног односа који се успоставља уговором о представљању у спорту са малолетним спортистом, јасно је да закључење наведеног уговора има све карактеристике питања која су од нарочитог значаја за дете. Другим речима, циљ обавезивања код уговора о представљању у спорту са малолетним спортистом указује да извршење обавеза из овог уговора може значајно задирати у питања образовања, промене пребивалишта и располагања будућом имовином детета, што су све питања која битно утичу на живот детета. Стога је потпуно оправдано да о поменутих питањима заједнички и споразумно одлучују оба родитеља детета, што представља доследни израз принципа њихове једнакости и равноправности у вршењу дужности према заједничком детету.²⁰

Специфичност домаћег породичног законодавства је у томе што се за одлучивање о питањима која битно утичу на живот детета захтева изричита писана сагласност оба родитеља без обзира на облик вршења родитељског права. У том смислу, родитељ који не врши родитељско право такође има право да заједнички и споразумно са другим родитељем одлучује о питањима која битно утичу на живот детета.²¹ Реч је о родитељу који не живи заједно са дететом и другим дететовим родитељем, а не постоји споразум родитеља о заједничком вршењу родитељског права, или такав споразум није одобрен од стране суда.²² Такав је случај са родитељем који никада није живео заједно са дететом и другим родитељем, или који је живео у заједници са дететом и другим родитељем, али је суд након развода или поништења брака, односно после раскида ванбрачне заједнице, донео одлуку да други родитељ настави самостално вршити родитељско право. Овакав родитељ се у Породичном закону назива „родитељем који не врши родитељско право“, премда наведено лице задржава значајне

---

¹⁷ Видети: чл. 78. ст. 4. Породичног закона.

¹⁸ Видети: чл. 96. ст. 2. Породичног закона.

¹⁹ Видети: Влашкових, В., *Одлучивање о питањима...*, стр. 203.

²⁰ Видети: чл. 65. ст. 1. Устава Републике Србије.

²¹ Видети: чл. 78. ст. 3. Породичног закона.

²² У том смислу видети: чл. 77. Породичног закона.

елементе правног старања о детету, што је врло неуобичајено решење у оквирима националних европских законодавстава.²³

Дакле, у контексту закључења уговора са малолетним спортистом, изричито и претходно оверена писана изјава о сагласности тражиће се и од родитеља који не живи са дететом, односно не врши родитељско право у смислу одредби породичног законодавства. На пример, уговор о представљању у спорту може се закључити са малолетним спортистом који одраста у једнородитељској (монопаренталној) породици, иако има оца чије је очинство утврђено признањем или судском одлуком, само ако се наведени мушкарац изричито сагласи са закључењем оваквог уговора на начин прописан законом. Ипак, његово право да одлучује о питањима која битно утичу на живот детета посредно је условљено извршавањем осталих родитељских дужности према детету, о чему ће бити речи нешто касније.

Механизам родитељског патернализма у наведеном домену може наићи на проблем када један од родитеља одбија дати сагласност на закључење уговора о представљању у спорту или осталих уговора који се закључују са малолетним спортистом. У оваквим случајевима јавља се дилема како решити проблем родитељске несугласности о питањима која битно утичу на живот детета. Најпре, треба истаћи како се поменути проблем у домаћем праву не може решити путем измене одлуке о вршењу родитељског права, будући да и родитељ који не врши родитељско право одлучује о питањима која битно утичу на живот детета. Ситуација је једноставнија ако постоји основ за лишење родитељског права на страни родитеља који одбија дати сагласност на закључење уговора са малолетним спортистом. Тако, ако родитељ који не живи са дететом не даје издржавање детету или одбија да са дететом одржава личне односе иако за то постоје услови, може бити потпуно лишен родитељског права због грубог занемаривања детета.²⁴ У том случају, од поменутог родитеља неће се тражити сагласност за закључење уговора о представљању између малолетног спортисте и спортског агента. Поступак за потпуно лишење родитељског права може покренути други родитељ, али и дете и орган старатељства.²⁵ Уколико тужбу за лишење родитељског права подноси дете, родитељ који испуњава своје дужности према детету имаће улогу законског заступника детета.

Међутим, проблем може настати ако не постоји основ за лишење родитељског права, а родитељ који не живи са дететом има супротан став од родитеља који врши родитељско право, поводом одређеног питања које битно утиче на живот детета. Домаћа судска пракса је заузела становиште како у оваквим случајевима родитељ који не врши родитељско право може бити лишен

---

²³ Видети: Boele-Woelki, K., Ferrand, F., González-Beilfus, C., Jänträ-Jareborg, M., Lowe, N., Martiny, D., Pintens, W., *Principles of European Family Law Regarding Parental Responsibilities*, Intersentia, Antwerpen – Oxford, 2007, стр. 101-104.

²⁴ Видети: чл. 81. ст. 3. тач. 3. Породичног закона.

²⁵ Видети: чл. 264. ст. 2. Породичног закона.

права да одлучује о питањима која битно утичу на живот детета, на основу правила о делимичном лишењу родитељског права.²⁶ Наиме, према Породичном закону, родитељ који „несавесно врши родитељско право“ може бити лишен одређених права и дужности из садржине родитељског права сходно правилима о делимичном лишењу родитељског права.²⁷ Овакав став судске праксе оправдано се критикује у делу домаће правне теорије, будући да другачије мишљење једног родитеља не мора значити његову несавесност у вршењу родитељских дужности.²⁸ Дакле, у случају да један од родитеља не даје сагласност да његово дете као малолетни спортиста закључи одговарајући уговор са спортским агентом или спортском организацијом, такав родитељ не може бити делимично лишен родитељског права како би се омогућило закључење поменутих уговора и изашло у сусрет вољи другог родитеља. Стога се поставља питање какве су правне последице родитељске несагласности у домену уговора које закључује малолетни спортиста, односно како се овакав проблем превазилази.

Најпре треба истаћи како су питања која битно утичу на живот детета веома разнородна по свом карактеру, што отежава изналажење заједничког приступа проблему несагласности родитеља поводом одлуке о наведеним питањима. У одређеним случајевима немогућност родитеља да постигну споразум о питању које битно утиче на живот детета неће представљати правни проблем, будући да несагласност једног од родитеља онемогућава да се конкретна одлука донесе, односно закључи одговарајући уговор са дететом. Реч је о ситуацијама које су изричито прописане законом или случајевима када одлучивање о наведеним питањима уједно обухвата и дужност законског заступања детета.²⁹ Такав случај, примера ради, постоји када родитељи дају сагласност за усвојење детета, односно када одлучују о располагању непокретном имовином детета или његовом покретном имовином велике вредности. Насупрот томе, када конкретна одлука о питању која битно утиче на живот детета произлази из домена старања о личности детета, проблем родитељске несагласности мора се отклонити одлуком надлежног државног органа. Примере таквих ситуација представља одлучивање о личном имену детета или доношење одлуке о промени пребивалишта детета. У првом случају, законодавац је изричито предвидео механизам за отклањање проблема родитељске несагласности, док би се у

---

²⁶ Видети: Решење Врховног суда Србије, Рев. 2557/06. од 01. марта 2007. године. За детаљну анализу ове одлуке видети: Драшкић, М., *Обавезно лишење родитељског права приликом одлучивања суда о вршењу родитељског права: спорно становиште Врховног суда Србије*, *Анали Правног факултета у Београду*, бр. 1/2012, стр. 367-379.

²⁷ Видети: чл. 82. ст. 1-2. Породичног закона.

²⁸ У том смислу видети: Драшкић, М., *нав. чланак*, стр. 379. Такође, видети: Влашковић, В., *Одлучивање о питањима*, стр. 210.

²⁹ Детаљније, видети: Влашковић, В., *Одлучивање о питањима...*, стр. 210.

случају несагласности родитеља око промене пребивалишта детета морао водити поступак у спору за заштиту права детета.³⁰

У домену спортског законодавства, изричита и претходно оверена писана сагласност оба родитеља потребна је како би малолетни спортиста могао закључити различите уговоре, попут уговора о представљању у спорту, уговора о стипендирању ради спортског усавршавања или уговора о раду са спортском организацијом. Упркос разлици у садржини ових уговора, треба узети како се несагласност једног од родитеља за закључење уговора са малолетним спортистом не може надоместити одлуком одговарајућег државног органа. Наиме, родитељи приликом давања сагласности за закључење поменутих уговора делују као законски заступници детета доносећи заједничку одлуку која може имати значајне последице како на личне, тако и на имовинске односе детета. Истовремено, на овај начин доследно се остварује приступ родитељског патернализма у домену уговора који се закључују са малолетним спортистима, будући да идеја заштите детета овде односи превагу унутар концепта најбољег интереса детета. Наведено становиште може се илустровати кроз разматрање проблема родитељске несагласности за закључење уговора о раду између малолетног спортисте и одређене спортске организације.

Тако, малолетни спортиста са навршених петнаест година живота, и уз писану и оверену сагласност оба родитеља, може закључити уговор о раду са спортском организацијом на основу претходно утврђене здравствене способности ако тиме не би угрозио морал или своје образовање.³¹ Сматрамо да овај уговор не може бити пуноважно закључен без сагласности једног од родитеља, односно да се родитељска несагласност не може надоместити одлуком државног органа. Супротно томе, у домаћој правној литератури има ставова како орган старатељства може поставити детету колизијског старатеља који би својим пристанком надоместио несагласност другог родитеља и тако омогућио закључење уговора о раду.³² Овакво схватање не можемо прихватити, будући да се њиме обесмишљава концепт родитељског патернализма, али и јер би представљало злоупотребу установе колизијског старатеља. Наиме, институција колизијског старатеља служи заштити права и интереса детета у случајевима када су интереси детета и његовог законског заступника јасно супростављени или кад надлежни државни орган процени да дете није законски заступано на одговарајући начин. Међутим, овде су оба родитеља правно једнака и равноправна у смислу доношења одлуке коју сматрају најбољом за дете. Сходно томе, државни орган не може постављати

---

³⁰ У том смислу, видети: Драшкић, М., *нав. чланак*, стр. 381. Такође, видети: Влашковић, В., *Одлучивање о питањима...*, стр. 211-212.

³¹ Видети: чл. 10. ст. 4-6. Закона о спорту, у вези са чл. 24 -25. Закона о раду.

³² У том смислу видети: Новаковић, У., *Право детета на заснивање радног односа и штетност опасних послова по најбољи интерес детета*, Зборник радова: Породични закон – дванаест година после, Београд, 2018, стр. 224.

треће лице које би фигуративно речено требало прегазити вољу једног родитеља под маском заштите права и интереса детета. Из тог разлога, именовање колизијског старатеља значило би давање *a priori* првенства мишљењу једног родитеља, чиме би се нарушила њихова једнакост и равноправност приликом доношења одлуке. Истовремено, дошло би до изигравања правила према којем је давање родитељске сагласности за закључење уговора малолетног спортисте питање које битно утиче на живот детета.

Идеја заштите малолетног спортисте још је израженија у приступу заснованом на државном патернализму. Тако, други круг спољне интервенције у правне односе између малолетног спортисте и спортског агента („државни патернализам“) представља драстичну државну интервенцију којом се ограничава аутономија како уговорних страна, тако и родитеља детета у вршењу родитељског права. Такав је случај са уговорима о међународним или националним трансферима малолетних спортиста где посебно може бити угрожен низ права детета, попут права на развој, права детета на образовање или дететовог права да живи са својим родитељима. Из тог разлога, законодавци и творци спортских правила овде намећу сопствено схватање најбољег интереса детета у циљу заштите права и интереса малолетног спортисте.

Као што је речено, садржина најбољег интереса детета треба бити прилагођена конкретном детету и његовом породичном и друштвеном окружењу, због чега непосредни доносиоци одлука (дете, родитељи, судови, управни органи) имају значајну слободу у рангирању права детета, односно елемената за одређивање садржине најбољег интереса детета. Будући да се не могу непосредно бавити правним односима у које ступа свако појединачно дете, законодавци неретко посежу за исказивањем најбољег интереса детета путем одговарајућих правних претпоставки. На тај начин се појединачне одлуке којима се вреднује најбољи интерес детета усмеравају у одређеном правцу и истовремено се сужава маневарски простор лицима или надлежним органима који вреднују елементе за процену најбољег интереса детета у конкретном случају.³³

У том смислу, законодавци и творци спортских правила препознали су да у домену закључења уговора о међународном или националном трансферу малолетног спортисте постоји увећан ризик од повреде права детета. Сходно томе, закључење оваквог уговора између две спортске организације је начелно забрањено, а простор за индивидуалистички приступ најбољем интересу детета остављен је предвиђањем одговарајућих изузетака, односно основа за обарање правне претпоставке како овакви уговори нису у најбољем интересу малолетног спортисте. У фокусу поменутих изузетака јесте настојање да се оствари равнотежа између права детета на заштиту од свих облика

---

³³ Видети: Влашковић, В., *Начело најбољег интереса...*, стр. 70.

злостављања и занемаривања, са правом детета да живи са својим родитељима, дететовим правом на образовање, као и правом детета на очување сопственог идентитета.

На пример, према Правилнику ФИФА о статусу и трансферима играча, закључење уговора о међународном трансферу малолетног фудбалера, између осталог, биће могуће ако се родитељи детета преселе у државу где је седиште новог клуба из разлога који нису у вези са фудбалом.³⁴ На овај начин штити се првенствено право детета да живи са својим родитељима. На овом месту треба истаћи како је домаћим спортским правилима из домена фудбала, старосна граница за забрану националних трансфера малолетних играча спуштена са осамнаест на петнаест година.³⁵ Сходно томе, закључивање уговора о националном трансферу малолетних фудбалера не подлеже ограничењима, осим што је за пуноважно закључење уговора неопходна изричита писана сагласност малолетног спортисте и оба његова родитеља будући да се ради о питању које битно утиче на живот детета. Оваквим решењем се код националних трансфера играча који су навршили петнаест година живота, модел државног патернализма замењује приступом заснованом на родитељском патернализму, чиме заштита права и интереса детета бива ослабљена. Поред тога, наведено правило Фудбалског савеза Србије није у складу са домаћим спортским законодавством, према којем прелазак малолетног спортисте у домаћу спортску организацију изван места пребивалишта малолетног спортисте није дозвољен, осим ако је прелазак одобрен од стране надлежног националног гранског спортског савеза у складу са критеријумима и у поступку утврђеним спортским правилима.³⁶ Наиме, овом законском одредбом, творцима спортских правила допушта се да одређују критеријуме, односне изузетке од правила о забрани националних трансфера малолетних играча. Међутим, наведени критеријуми не подразумевају спуштање старосног узраста у којем би национални трансфер био слободан. Другим речима, правило о забрани националних трансфера почива и свој основ црпи из чињенице малолетства играча. Дакле, од спортских савеза се очекује да уважавајући међународна спортска правила одреде критеријуме по којима ће национални трансфер малолетних спортиста бити допуштен. Међутим, то никако не значи да национални грански спортски савези могу одређивати када престаје статус малолетства.³⁷

---

³⁴ Видети: чл. 19. ст. 2 (а). Правилника ФИФА о статусу и трансферима играча.

³⁵ Видети: чл. 47. Правилника Фудбалског савеза Србије о регистрацији, статусу и трансферу играча.

³⁶ Видети: чл. 18. ст. 4. Закона о спорту.

³⁷ У том смислу, позитиван пример дају спортска правила усвојена од стране Кошаркашког савеза Србије којима се предвиђају изузеци од забране националног трансфера малолетних спортиста не дирајући у статус малолетства на начин на који то чине домаћа спортска правила из домена фудбала. Видети: чл. 57. Регистрационог

Поред права на живот са родитељима, готово сви изузеци од забране међународних трансфера имају тежиште на остваривању права детета на образовање. Илустрације ради, спортска правила међународне кошаркашке федерације (ФИБА) изузетно допуштају међународни трансфер малолетног играча из разлога везаних за кошарку, али је један од услова да се поменути трансфером не прекида школовање малолетног кошаркаша.³⁸ Наведена међународна спортска правила воде рачуна и о праву детета на идентитет, тако што ће се међународни трансфер малолетног играча изузетно допустити једино ако се дете, родитељи детета, нови клуб и национални спортски савез коме нови клуб припада, писаним путем обавезу да ће малолетни кошаркаш бити доступан националној репрезентацији.³⁹

Други круг спољне интервенције у правне односе између малолетног спортисте и спортског агента исказује се и кроз настојања да се читав процес трансфера малолетних играча учини видљивијим, што би се могло означити као принцип транспарентности. На пример, заштита најбољег интереса малолетних играча била је и један од главних мотива да се Правилником ФИФА о статусу и трансферима играча предвиди успостављање електронског система за праћење свих међународних трансфера фудбалера (*Transfer Matching System*).⁴⁰

Колики је значај постојања електронског система за праћење међународних трансфера, довољно говори податак да је током 2017. године, од свих случајева где спортски агенти пружају услуге приликом закључења уговора о међународном трансферу између фудбалских клубова, највише било случајева када они представљају малолетне играче (17, 6% у укупној структури међународних трансфера).

3. Закључак

Све учесталије усмеравање делатности спортских агената ка проналажењу талентованих играча међу све млађом популацијом, малолетне спортисте чини посебно рањивом категоријом учесника у спортским активностима. Из тог разлога, нарочито је важно одредити садржину најбољег интереса детета и најпогодније мере правне заштите у ситуацијама у којима спортски агент пружа услуге представљања малолетног спортисте. Особито се мора нагласити

правилника Кошаркашког савеза Србије усвојеног 22. децембра 2017. године, са изменама и допунама од 20. јуна 2018. године.

³⁸ Видети: чл. 70 (f). Правилника ФИБА о играчима и функционерима - књ. 3, доступно на: <http://www.fiba.basketball/internal-regulations/book3/players-and-officials.pdf>

³⁹ Видети: чл. 70 (e). Правилника ФИБА о играчима и функционерима - књ. 3, доступно на: <http://www.fiba.basketball/internal-regulations/book3/players-and-officials.pdf>

⁴⁰ Видети: чл. 13. Правилника ФИФА о статусу и трансферима играча. Детаљније, видети у: *Intermediaries in International Transfers*, стр. 7, доступно на: https://www.fifatms.com/wp-content/uploads/dlm_uploads/2017/12/Intermediaries-2017.pdf

нужност да се принцип најбољег интереса детета мора доследно примењивати приликом доношења сваке индивидуалне одлуке од значаја за малолетног спортисту. У том смислу, уговором о представљању у спорту спортски агент се не може овластити да буде искључиви тумач најбољег интереса малолетног спортисте у будућности, односно за време трајања наведеног уговора. Насупрот томе, принцип најбољег интереса детета мора се примењивати како приликом закључења поменутог уговора, тако и приликом сваког појединачног поступка или одлуке које се предузимају сходно обиму овлашћења спортског агента која произилазе из овог уговора. Са тим у вези, потребно је да се националним законодавством, односно међународним и домаћим аутономним спортским правилима предвиде одговарајући механизми за вредновање и преиспитивање најбољег интереса детета приликом закључења уговора о представљању у спорту са малолетним спортистом, као и последичног закључења уговора о раду, односно уговора о трансферу малолетног спортисте, који се могу јавити као исход деловања спортских агената. Треба сматрати да се приликом закључења, тумачења и извршења уговора о представљању у спорту са малолетним спортистом најбољи интерес детета најделотворније остварује тако што се првенство даје идеји заштити детета наспрам партиципације детета. У том смислу се за закључење уговора са малолетним спортистом тражи писана и оверена сагласност оба родитеља, а закључење појединих уговора се, по правилу, забрањује.

*Zoran Vuković, Ph.D.,
Assistant Professor*

LEGAL PROTECTION OF MINOR ATHLETES IN THE FIELDS OF CONTRACTS ON REPRESENTATION IN SPORTS

Summary

The increasingly frequent orientation of the activities of sport agents towards finding talented players among the younger population, makes minor athletes a particularly vulnerable category of participants in the system of sports. For this reason, it is particularly important to determine the content of the best interest of the child and to standardize the most suitable measures of legal protection in cases where a sports agent provides representation services for a minor athlete.

Key words: *contracts in sport; minor athletes; sport agents; the principle of the best interest of the child.*

Литература

- Besson, R., Poli, R., Ravel, L., *The Demographic Study of European Footballers*, published in December 2008 by the Professional Football Players Observatory, 2008, стр. 10, доступно на: https://www.uefa.com/.../uefa/.../792559_DOWNLOAD.pdf
- Boele-Woelki, K., Ferrand, F., González-Beilfus, C., Jänträ-Jareborg, M., Lowe, N., Martiny, D., Pintens, W. *Principles of European Family Law Regarding Parental Responsibilities*, Intersentia, Antwerpen – Oxford, 2007.
- Влашкивић, В., *Начело најбољег интереса детета у породичном праву*, докторка дисертација, Правни факултет Универзитета у Крагујевцу, 2014.
- Влашкивић, В., *Одлучивање о питањима која битно утичу на живот детета према Породичном закону Србије*, Зборник радова: Породични закон – дванаест година после, Београд, 2018.
- Драшкић, М., *Обавезно лишење родитељског права приликом одлучивања суда о вршењу родитељског права: спорно становиште Врховног суда Србије*, *Анали Правног факултета у Београду*, бр. 1/2012.
- Клајн, И., Шипка, М., *Велики речник страних речи и израза*, Нови Сад, 2008.
- Новаковић, У., *Право детета на заснивање радног односа и штетност опасних послова по најбољи интерес детета*, Зборник радова: Породични закон – дванаест година после, Београд, 2018.
- Soanes, C., Waite, M., Hawker, S., *Oxford Dictionary Thesaurus & Worldpower Guide*, Oxford University Press, Oxford, 2001.